

**Venäjän Federaation Liittovaltiokokouksen
Valtakunnanduuman Ulkoasiainvaliokunnan
puheenjohtajan K.I.Kosatshjovin puhe
X Suomalaisen historiapäivien avaustilaisuudessa**

Lahti, 6. helmikuuta 2009

© Tiina Rekola / Lahden kaupunginmuseo

Arvoisa herra Pääministeri!

Arvoisa herra Historiapäivien puheenjohtaja!

Arvoisat naiset ja herrat!

Hyvät ystävät!

Sallikaa minun kiittää kutsusta puhua tälle edustavalle foorumille, joka avaa Suomen suuriruhtinaskunnan 200-vuotispäivälle omistettujen juhlatapahtumien sarjan. Suomen suuriruhtinaskunnan perustamisesta osana Venäjän keisarikuntaa on tullut alku yhdelle tärkeimmistä vaiheista Suomen valtiollisen olemuksen muotoutumisessa.

Historian viimeisen Venäjän ja Ruotsin välisen sodan vuoden 1809 syyskuussa päättäneen Haminan rauhan ehtojen mukaan Ruotsin kuningaskunnan kahdeksan itäistä lääniä siirtyi Venäjän vallan alle. Ne muodostivat hyvin laajaa autonomiaa nauttivan Suomen suuriruhtinaskunnan.

En usko aivan kaikkien suomalaisten ja venäläisten nuorten muistavan eläneemme 108 vuotta samassa valtiossa. Historioitsijat arvioivat näitä vuosia eri tavoin, eikä siinä ole mitään ihmeellistä: historiallinen prosessi on aina mutkikas ja monipuolinen. Juhlavuosi antaa meille oivan tilaisuuden yrittää puolueettomasti tarkastella menneisyyttämme, arvoida sen merkitystä nykyajalle sekä ottaa historiasta

oppia onnellisen tulevaisuuden rakentamiseksi. Nykyään voidaan varmasti todeta: autonomian aika vaikutti myönteisesti Suomen kehitykseen. Sanoisin, että suomalaiset ovat niitä harvoja kansoja, jotka ovat kyenneet yhtäältä hyötymään parhaimmalla mahdollisella tavalla vieraaseen valtioon kuulumisesta ja toisaalta myös sopivan tilanteen tarjouduttua saavuttamaan itsenäisyyden ja näin todistamaan oikeutensa kansalliseen suvereniteettiin.

Haluaisin kuitenkin erityisesti korostaa yhtä tärkeää seikkaa niiden keskustelujen valossa, joita käydään nykyään Euroopan historiasta ja joissa pyritään ”tarkistamaan” sitä ajankohtaisia poliittisia suhdanteita myötäillen. Toisin kuin eräät muut kansat, joilla on tietyssä vaiheessa ollut yhteinen historia maamme kanssa, suomalaiset ovat useistakin venäläisten kanssa olleista erimielisyyksistä huolimatta pitäneet mielessään yhteisen menneisyytemme myönteisiä ja yhdistäviä asioita sekä kyenneet elämään tulevaisuudelle, ei menneisyydelle, ja olemaan sekoittamatta kansoja ja hallintojärjestelmiä. Kansat, jotka osaavat arvostaa hyvää, suhtautua viisaudella menneeseen ja katsoa luottavaisesti tulevaisuuteen, eivät koskaan joudu historiallisten kompleksien ja loukkausten ansaan.

Olisi tietenkin epäoikeudenmukaista väittää, että Suomi syntyi vasta vuonna 1809. Suuriruhtinaskunnan oikeus- ja hallintojärjestelmän sekä uskonnon ja tapojen perusteet luotiin jo Ruotsin vallan aikana. Ei syyttä keisari Aleksanteri I lupasi Porvoon valtiopäivillä vuoden 1809 maaliskuussa uusille alamaisilleen säilyttää heidän uskontonsa sekä kaikki heidän entiset perustuslakinsa ja etuisuutensa.

Suomen historian venäläisen vaiheen aikana perustettiin myös Suomen tärkeimmät hallintoelimet, muun muassa Hallituskonselji, joka myöhemmin sai Senaatin nimen, sekä yksikamarinen eduskunta, joka vuonna 2006, eli samana vuonna kun Venäjän Valtakunnanduumakin, juhli 100-vuotispäiväänsä. Muistuttaisin, että Suomi sai aikoinaan tilaisuuden valita edustajia Venäjän duumaan, joten suomalaiset kansanedustajakollegani saattoivat vaikuttaa 100 vuotta sitten Venäjänkin parlamentarismiin muotoutumiseen. Venäjän vallan aikana suomen kieli

sai virallisen kielen oikeudet, muotoutui suomalainen kansallinen itsetunto ja alkoi voimakkaasti kehittyä suomalainen kulttuuri, muun muassa kirjallisuus, musiikki ja kuvaamataide. Talous vahvistui, suuriruhtinaskunta sai oman tullirajan, postilaitoksen, rautatien sekä kansallisen valuutan, markan, joka jäi historiaan vasta Suomen liittyessä EMU-rahaliittoon tällä vuosisadalla. Verrattuna vuoteen 1840 Suomen teollisen tuotannon volyymi oli vuoteen 1905 mennessä kasvanut 300-kertaisesti. Yhtä nopeaa teollisuuskasvua ei ollut missään muussa Venäjän keisarikunnan osassa.

Samaan aikaan Euroopan kartalle ilmestyi uusi, nykyaikainen ja tyylikäs pääkaupunki – Helsinki. Tuon ajan kuuluisat kuvanveistäjät ja muiden taidealojen mestarit tekivät siitä lahjakkuudellaan ja taidollaan yhden Euroopan kauneimmista kaupungeista, ”Pohjolan valkoisen pääkaupungin”.

Kuuluminen Venäjään ja yhden sen ajan suurimmista maailmankeskuksista eli Pietarin läheisyys avasivat suuriruhtinaskunnan asukkaille laajoja kehityksen ja itsensä ilmaistamisen mahdollisuuksia. Toisaalta tämä prosessi oli vastavuoroinen. Yli sadan vuoden ajan suomalaiset toivat oman panoksensa Venäjän taloudelliseen, poliittiseen ja kulttuuriseen kehitykseen. Vuonna 1908 valtionviroissa Keisarikunnassa palveli 534 suomalaista aatelismiestä, joiden joukossa oli Venäjän armeijan upseereita, kenraaleja ja amiraaleja sekä rohkeita tutkijoita ja tutkimusmatkailijoita. Heidän joukkoonsa kuului myös Suomen tuleva marsalkka Carl Gustaf Emil Mannerheim, jota Venäjän armeijassa kutsuttiin Gustav Karlovitshiksi. C.G.E.Mannerheim aloitti palveluksensa Venäjän armeijassa kornettina ja päätti sen kenraaliluutnanttina. Hänestä tuli myös Venäjän maantieteellisen seuran kunniajäsen hänen suorittamansa merkittävän Aasian tutkimusretken ansiosta.

Välillämme olevan yhteyden vielä yhtenä värikkäänä esimerkkinä on keisari Aleksanteri I:n muistopylväs Pietarin Palatsiaukiolla, joka on jo pitkään ollut Venäjän pohjoisen pääkaupungin kuuluisimpana nähtävyytenä. Se on peräisin Suomesta.

Muistellessamme 200 vuoden takaisia sotatapahtumia on ilahduttavaa todeta, että Pohjois-Eurooppa on nykyään yksi rauhallisimmista ja vakaimmista alueista maailmassa. Täällä tehdään tehokasta moni- ja kahdenkeskistä yhteistyötä, joka kattaa käytännössä kaikki elämänaalat ja välittömästi vaikuttaa maittemme kansalaisten hyvinvoinnin edistämiseen. Suomesta on tullut hyvä naapuri ja luotettava yhteistyökumppani sen alueesta keskenään taistelleille Venäjälle ja Ruotsille.

Mainittakoon, että naapuruuden lujittaminen on Venäjän strateginen suuntaus suhteissa Suomen kanssa. Juuri se luo pohjan maittemme johtajien välisille aktiivisille tapaamisille ja kontakteille. Olen varma, että siinä mielessä juhlavuosi 2009 tulee myös täyttymään merkittävistä poliittisista tapahtumista.

Venäjän ja Suomen hyvän naapuruuden hedelmät näkyvät parhaimmitten maittemme kansalaisten matkojen kasvuna (vuonna 2008 Suomessa kävi yli puoli miljoonaa venäläistä matkailijaa) sekä vuosittain kasvavana maittemme välisenä kauppana, jonka volyymi nousi viime vuonna jälleen uuteen, yli 22 miljardin Yhdysvaltain dollarin ennätykseen.

Mitä yhteinen historia opettaa meille? Mielestäni sitä, että tajuaisimme välttämättömän tarpeen oppia ymmärtämään toisiamme ja kehittämään moniulotteista yhteistyötä. Juuri tämä periaate voi – ja sen pitää – olla pohjana sellaiselle Euroopan kollektiivisen turvallisuuden järjestelmälle, joka olisi kaikille avoin ja takaisi kaikille tasavertaisen turvallisuuden.

Kuten muistatte, Venäjän Presidentti D.A.Medvedev on ehdottanut Euroopan turvallisuussopimuksen solmimista. Tarkoituksena on luoda Euro-Atlantiselle alueelle yleinen kollektiivisen turvallisuuden järjestelmä, johon Venäjä olisi integroitunut ja joka edellyttäisi kansainvälisen oikeuden periaatteiden tinkimätöntä kunnioitusta.

Kylmän sodan päätyttyä syntyi edellytyksiä todellisen vapauden periaatteiden vahvistamiselle kansainvälisessä yhteisössä. Blokkipolitiikan lähtökohdat ovat

hävinneet. Valtioilla on yhä enemmän vaihtoehtoja niiden toimiessaan kansainvälisellä näyttämöllä. Joko meidän kanssamme tai meitä vastaan -periaate on toivottomasti vanhentunut niin henkisesti kuin käytännössäkin. On syntynyt olosuhteita moninapaiselle maailmalle, jossa valtiot voisivat toimia ideologiasta vapaiden kansallisten intressiensä ja kollektiivisten intressien yhteisen ymmärryksen pohjalta. Tällainen on muotoutumassa olevan uuden, itsesäätävän kansainvälisen järjestelmän perusta.

Nykyään mikään valtio, olkoon se kuinka mahtava tahansa, ei pysty elämään eristäytyneesti. Laaja tasavertainen yhteistyö on voimamme lähde kohdatessamme uusia turvallisuusriskejä ja maailmantalouden kriisi-ilmiöitä. Venäjä on valmis etsimään sekä uusia tuloksellisia ideoita, jotka voisivat tehdä yhteisestä tulevaisuudestamme entistä turvallisemman ja kukoistavamman, että ratkaisuja, jotka pohjautuisivat aidosti globaaliin ja kollektiiviseen lähestymistapaan siten, että kaikkia maailmanongelmia pidettäisiin myös omina ongelminaan.

Hyvät ystävät!

Monien vuosisatojen aikana kansamme ovat eläneet vierä vieressä. Historiassamme on ollut erilaisia, hyviä ja traagisiakin aikoja. Yrittäkäämme oppia esi-isiltämme näkemään menneiden aikojen suurmiesten toimintalogiikan ja välttämään heidän tekemiään virheitä. Ei syyttä kansanviisaus sekä meillä Venäjällä että täälläkin Suomessa opettaa, että hyvät suhteet ja toimiva yhteistyö lähinaapurin kanssa ovat paljon tärkeämpiä, kuin yhteydet kaukana asuvaan sukulaiseen.

Onnittelen teitä kaikkia Suomen autonomian 200-vuotisjuhlan juhluvuoden alkamisen johdosta. Toivotan teille menestyksellistä työtä ja kansoillemme rauhaa ja menestystä.

Kiitän huomiosta.